

Tekniska Föreningen / 1898

**”Tekniska Föreningen i Västerås
konstituerades den 26 februari 1898
vid ett sammanträde å Gamla
Stadshuset på inbjudan av direktör
Göran Wenström, ingenjörerna
Kristoffer Bladin, Robert
Dahlander, Arvid Lindström och E
K Pettersson, satliga i Västerås.**

**Föreningens ändamål avsåg att utgöra ett samband mellan i Västmanlands
län och omnejd boende personer, som praktiskt och teoretiskt idkade
teknisk verksamhet.”**

**Vid första sammanträdet valdes styrelse och – man utsåg följande personer.
Direktör G Wenström, Västerås, ordförande
Lantbruksingenjör A V Nordin, Västerås, v. ordförande
Ingenjör A Lindström, Västerås, sekreterare och skattmästare
Ingenjör G Hallström, Köping
Disponent S Amilon, Hallstahammar**

**Till suppleanter valdes:
Ingenjör K Bladin, Västerås, klubbmästare
Baningenjör J Plantin, Västerås**

**Vid det konstituerande mötet fick styrelsen i uppdrag att till
nästkommande möte inkomma med förslag till stadgar. Det gjorde man –
förslaget presenterades och godtogs den 2 april 1898.**

**Fram till 25-års-jubiléet 1923 hade man haft 176 sammanträden – i snitt 7
möten per år – vilket i stort ännu gäller för föreningen – föredrag blandat
med studiebesök.**

**Redan den 18 april 1903 – samma år som Sigfrid Edström kommer till
Västerås – men inte tillträtt som Vd, väljs han in i styrelsen – väljs till
ordförande i föreningen den 12 september – sitter sedan om ordförande till
1933, då han slutar som Vd för ASEA**

E. Falk

L. Blume

S. Norberg

A. Lindén
v. ordf.

S. Edström
ordf.

M. Lien
sekr. o. skattm.

H. Håkanson

G. Smitt

S. Elvius

NUVARANDE STYRELSEN.

Styrelsen i Tekniska Föreningen 1923

Med den styrelsebesättning som föreningen hade, var det kanske inte så konstigt att föreningen fick – för en förening – ovanliga uppdrag – uppdrag man inte har idag.

Under de första åren hade föreningen vid flera tillfällen givit impulser och uppslag, tagit hand om och utrett frågor, som varit av stor betydelse för såväl staden som landet i sin helhet, och många var de remisser som hänsköts till föreningen för bedömande både från stadens myndigheter, K. Maj:t. Kommerskollegium och Kungl. Kommittéer.

”Bland sådana ärenden må nämnas: kungsådrans betydelse för vattenfalls utnyttjande, fixpunkternas hänförande till enhetliga nollplan, Mälarens reglering, Södertäljekanalens utbyggnad och sjöfarten i Mälaren, skiljedoms- och domstolsförfarande vid leveranstvister, kungl. Kommittéers förslag till byggnadsstadga, yrkesfare- och patentlagar, organisation av högre och lägre undervisning m.m.”

Utredningsarbetet skedde av olika kommittéer inom föreningen och behandlades vid föreningens ordinarie möten.

Att man klarade av detta, hade resurser för det, berodde på ”att alla var med i föreningen” – jurister – företagsledare – bankmän – ingenjörer – bruksdisponenter etc.

I protokollen kan vi följa en del av denna verksamhet - typexempel:

1902	22 febr	Uttalande på begäran av Svenska Teknologföreningen beträffande vattenregal i Göta älv vid Trollhättan.
1903	17 jan.	Behandlades ett från Svenska Teknologföreningen remitterat ärende rörande beredandet av större möjligheter för elever vid statens högre tekniska läroverk att inhämta praktiska erfarenheter.
1905	30 sep.	Uttalanden med anledning av kommitterades förslag till grunder för byggnadsentreprenader.
	18 nov.	Tillsattes en kommitté att utreda frågan angående överspänningar vid elektriska anläggningar.
1906	15 sep.	Tillsattes en kommitté för uppgörande av förslag till yttrande med anledning av skrivelse från Kungl. Kommittén för den högre tekniska undervisningen.
	13 okt.	Uttalande i vattenrättsfrågan.

- 18 dec. Diskuterades förslaget om att hänföra
vattendragsavvägningen till enhetligt nollplan.**
- 1910 5 febr Uttalande i frågan om "ett kombinerat skiljedoms- och
domstolsförfarande vid leverantörstvister".**

Höstmötet – i oktober – kom och mer att anta mera högtidliga former, beroende på att då infann sig i större utsträckning även medlemmarna från bruken och kringliggande städer. Inga andra större träffar konkurrerade på hösten – läs nedan. Detta var upptakten till Arosmässan, som hölls officiellt första gången den 12 oktober 1907. "Tanken upptogs av brukpatronen L U Lingberg på Kolswa. Efter någon tid beslöts på förslag av lantbruksingeniör A V Nordin, att det så tillkomna stora höstmötet skulle kallas Arosmässan och återkomma varje år. Ett förslag, att det skulle bära det gamla namnet Morsmässa, hade framförts av föreningens dåvarande sekreterare ing. Harald Håkansson. Mötet avslutades alltid med en middag.

Man diskuterade:

- Förslag till stadgar för Sveriges Tekniska Föreningars Centralorganisation
- Föredrag av apotekare h Beyer "om bröderna Lumières nya autokromförfarande vid fotografering i färger"
- Besågs nya Stadshuset under ledning av arkitekt E Hahr
- Förevisades bilder från Buenos Ayres, tillställda föreningen av ingenjör R Wikander.

Om "Arosmässan och Morsmässan" av rektor Sven Elvius vid Elektrotekniska Fackskolan i Västerås. Utdrag ur festskrift från föreningens 25-årsjubileum.

"I sitt 1754 i Västerås utgivna arbete "Beskrivning öfver Wästmanland med sina Städer, Härader och Socknar" säger salpetersjuderiinspektören Olof Grau på tal om Västerås stads privilegier följande angående den namnkunniga Morsmäso-marknade: Morsmäso war en av de större Fester som i Påfwiska tiderna alltid firades den dagen / 8 september och är kallad Wåra fru Födslu dagh. Morsmässan (Mårmässan, Morsmässan) var sålunda till sitt ursprung en katolsk kyrkofest i likhet med Hindersmässan och Larsmässan i Örebro, Permässorna i Arboga och Karlstad, Olofsmässan i Köping, Pålsmässan i Hedemora m.fl. stora marknader, som

antingen avtynat och dött ut eller fått en helt eller delvis ny karaktär av bergsmans- och ingenjörsmöten, såsom Fastingen i Kristinehamn och Hindersmässan i Örebro. De båda sistnämnda infalla som bekant på vårsidan under det att Morsmässan, som ovan nämnts, var en höstmarknad. Långt fram i tiden varade den i tio dagar och var så starkt besökt att stadens borgare så fullständigt uthyrde sina bostäder, att läroverket därunder stängdes. Morsmässans betydelse i riket för övrigt framgår även av följande passus i Stockholms Tankebok för år 1525, som ger intrycket av att man dragit man ur huse, Medan folket var till Westerås om Morsmässan, vart elden lös östantill.

Under många år kom ledande regeringsmedlemmar hit för att höra de ledande industrimännen i viktiga frågor samt även delge dessa sina egna synpunkter inför kommande statsverkspropositioner.

Arosmässan var sedan ända fram till ASEA blev ABB årets viktigaste händelse. Hit kom företrädare för riksdag och regering, från olika myndigheter och storföretagen – hit kom TV under många år och gjorde reportage – liksom de stora tidningsdrakarna.

I början av 2000-talet gick de båda föreningarna Elektriska Klubben och Tekniska Föreningen samman, då man hade ungefär samma programutbud.

Arosmässan 1917

Elektriska Klubben / 1906 - på "anmaning" av Sigfrid Edström

Allmänna Svenska
Elektriska Aktiebolaget

J.S.E./A.P.

M E D D E L A N D E .

Härmed anmodar jag de personer, som äro intresserade för tankeutbyte rörande elektriska och elektromekaniska problem, att sammanträffa fredagen den 14 ds. kl. 7 e.m. å Stora Salen i Elektriska Klubbhuset för att diskutera frågan om bildandet af en förening med ändamål att i ofvannämnda syfte sammanföra alla i Vesterås boende elektroteknici.

Upplysningar i öfrigt lämna ingenjörerna Norberg vid Elektriska och Wikander vid Mekaniska.

Vesterås den 8 sept. 1906.

Första mötet

"Den 14 september 1906 bildades på ett konstituerande sammanträde på direktor Edströms initiativ Elektriska Klubben i Västerås.

Direktör Edström öppnade mötet och framhöll önskvärdheten av ett mera omfattande tankeutbyte mellan i Västerås boende elektrotekniker och ansåg, att detta mål bäst kunde nås genom att bilda en klubb, där frågor av nämnda art kunde diskuteras.

Asea vore även villigt att åt klubben upplåta lokal i bolagets "Folkets Hus" samt att kostnadsfritt belysa och uppvärma desamma.

Mötet uttalade sig för att bilda klubben och att den skulle sammantråda varje vecka någon söckendag kl. 7 em"

För ASEA-ingenjörer blev medlemskapet en självklarhet.

Under de första 80 åren var det praxis att någon i "chefsställning" inom Asea fick i uppdrag att vara ordförande i Klubben men också att inneha andra uppdrag. Därför är det naturligt att mycket av klubbens historia är sammanlänkad med Asea's utveckling. En annan länk är ju att mycket av Asea's framgångar är kopplade till arbete utfört av Klubbens medlemmar och den positiva samhällsutveckling som skett tack vare den el-industriella utvecklingen.

I den första styrelsen satt civilingenjör Sven Norberg som ordförande och sedermera professor Emil Alm som sekreterare. Som ett kuriosum kan nämnas att årsavgiften vid klubbens 50-årsfirande 1956 var densamma som vi starten 1906 - 3 kr / år. Nu är den 100 kr / år.

Klubbens förste ordförande - Sven Norberg - regerade i 33 år. Klubbens arbetsamme och trogne sekreterare, kassaförvaltare och bibliotekarie från 1914 till 1945 var civilingenjör Erik Westman. Sådana rekord är svåra att slå idag ?

Ett brott i samarbetet kom 1988 när "ASEA blev ABB". Den förste ordförande som vid ordförandevalet inte var anställd av företaget fick klubben 2004 - professor Erik Dahlqvist (men hade ett förflutet från nuvarande Corporate Research)

Elektriska Klubben - Asea's Egen Tidning

Från 1909 – när ASEAs EGEN TIDNING kommer ut för första gången, - blir tidningen organ för bl.a. Elektriska Klubben. Här annonseras möten – här hittar man föreningsreportage

Denna vinjett fanns kvar t. o. m. 1923 – sen blev det endast "ASEA's TIDNING"

Föreningen hade även fin kontakt med Teknisk Tidskrift, där många referat om klubbens föredrag finns att läsa – speciellt från de tidiga åren.

ASEA S TIDNING

ÄVEN ORGAN FÖR ELEKTRISKA
KLUBBEN, VÄSTERÅS, OCH ASEA:s
TJÄNSTEMANNAFÖRENINGAR

UTKOMMER VARJE MÅNAD
PRENUMERATION HOS REDAK-
TIONEN - PRIS KR. 5:- PR ÅR

ÄRGÅNG 17
1925

Ansvarig utgivare: J. S. EDSTRÖM
Redaktör: A. W. HENNING

JANUARI
Nr 1

Elektriska klubben som "lärosäte"

"De första 50-åren" är det mycket invävd utbildning i både föredrag och studiebesök. Vi gör ett litet axplock från de första åren:

- 1906 Klubben ordnar en kurs i teoretisk elektroteknik jämsides med och oberoende av föredragen. *"Deltagarna i ofvannämnda kurs skulle per bevistat sammanträde till klubben erlägga 25 öre, hvarjämte klubben betalade föreläsaren 5:50 per gång".*
- 1908 Utöver ordinarie föredrag har ing. Emil Alm hållit en föreläsningsserie om: *"Beräkning av induktionsmotorer"* – omfattande ett 20-tal föreläsningar.
- 1909 Om leveransavtal
Om apparater och anordningar för 50 000 volt och däröver
Några jämförelser mellan engelsk och svensk praxis vid instrumenteringar
- 1910 Elektricitetens användning i jordbruket
Elektriska kranar
Elektricitetens användning i hushållet. *Till mötet är även klubbens damer inbjudna.*
- 1911 100 000 volts anläggningar i Amerika
- 1912 Hastighetsreglering vid trefasmotorer
Riksgränsbanans elektrifiering
ASEA's export
Elektriska ugnar
Möjligheterna för elektrifiering av guldgruvorna i Västafrika

- 1913 Saltsjöbanans elektrifiering
Allmänna Svenskas hisstillverkning**
- 1914 Intryck från en studieresa i Norra Amerika**
- Från senare datum:**
- 1942 Föreläsningsserie i fyra delar om elektron- och jonrör.**
- 1944 Elektriska Klubben inleder året med en stor – fem veckor lång föredragsserie – om Moderna tillverkningsmetoder, avsett främst för konstruktörer och ritare. Även icke medlemmar var inbjudna. Den normala klubblokalen blev för trång så man hyrde in sig i högre allmänna läroverkets aula. Varje möte samlade mellan 250-350 deltagare. Man tryckte även upp föredragsserien om "Moderna tillverkningsmetoder".**
- 1947 Kraftöverföring med högspänd likström**
- 1954 Likströmsöverföringen till Gotland
Utvecklingstendenser inom ångtekniken i USA**
- 1955 Transistorer och deras tillämpning**
- 1978 En "Nobelföreläsning" av Glenn T Seaborg**
- 1999 Man ordnar en utställning tillsammans med Tekniska Museet:" i ABB Forum – "Transistorn 50 år"**

I utbildningssyfte tryckte man under åren även upp en del böcker – typexempel:

- 1931 Förslag till Svensk Elektroteknisk Ordlista**
- 1942 Elektron- och jonrör och deras användning inom kraftindustrin.**
- 1944 Moderna tillverkningsmetoder**

Foto: ABB arkiv / Z 1858
Intresserade åhörare vid ett av många föredrag
I lokalerna i Lilla Westmannia

Man har egna klubblokaler

- 1898** Nu byggs "Elektriska Folkets Hus" – innehållande matsalar för tjänstemän och arbetare, samlingssal och bibliotek
- 1920** Under senare hälften av året flyttar man in i ASEA's nyinredda klubblokal, Nedre Trädgårdsgatan 8. Lokalerna innehåller en föreläsningssal för 100 personer samt tre klubbrum. För klubbens bibliotek finns ett särskilt bokskåp.
- 1925** Asea's nya klubblokaler – som även Elektriska Klubben använder – invigs. "De äro belägna efter Kopparbergsvägen med ingång från Munkgatan 4. Lokalerna är öppna alla dagar mellan 12-1 och 5-9 utom lördagar då tiden är 3-9 och söndagar 1-3. Här finns också klubbens tekniska bibliotek. Klubben har ju också en egen bibliotikarie".

Från 1920 samarbetade man med Ingeniörsvetenskapsakademin i Stockholm.

Man har ett eget bibliotek / man prenumererar på olika tidskrifter / man tillsätter redan 1911 en egen "bibliotikarie"

Redan från början började man bygga upp ett eget bibliotek. De böcker som man prenumererade på var bl.a.: Teknisk Tidskrift, Verkstäderna, Elektrotechnische Zeitschrift, General Electric Review, Journal of AIEE / American Institute of Electrical Engineering.

Troligen har Elektriska klubbens bibliotek senare överlämnats till Statens Elektrotekniska Fackskola. När denna skolas efterträdare – Tekniska gymnasiet / Zimmermanska skolan - flyttade till Wallby och blev Wenströmska gymnasiet, så hamnade många äldre böcker i skolans "arkiv i källaren" där de legat tills 2004 - då det flyttades över till Ångkraftverket för att ingå i en samlad dokumentation "över äldre tider" - tillsammans med Ångkraftverkets egen dokumentation. Böckerna är nu återbördade till ABB:s Historiska Arkiv.

Bläddrar man i dessa gamla böcker finner man nämligen Ernst Danielssons namnteckning i en del av dem. Någon bok kommer också från General Electrics bibliotek i USA (där Danielsson arbetade 1890-92). Även Arvid Lindström finns representerad bland böckerna.

De böcker som nu finns bevarade i inbunden form är:	- General Electric Review
	- VDI
	- The Electrical World
- Tidskrift för byggnadskonst och Ingeniörsvetenskap	- The Electrical World and Engineer
- Teknisk Tidskrift	- The Electrical Journal
- Elektrotechnische Zeitschrift	- Machinery
- American Institute of Electrical Engineering	- BBC Mitteilungen
	- Siemens Zeitschrift

Sigfrid Edström köpte även in andra böcker till företagets anställda - typexempel:

Biblioteket

För A.S.E.A.:s bibliotek har undertecknad inköpt ett hundratal nya böcker. Bland vilka märkas Uppfinnarnas bok, Fryxells Stora Svenska Historia, Världshistorien, Historiska läseböcker, romaner av Cooper, Dumas m.fl. Böckernas finnas till utlåning före jul och inbjuda till angenäm läsning under julferien.

**Västerås den 14 dec 1911
J.S Edström**

ASEA och samhällslivet

- Några typexempel med ASEA anknytning

ASEAs elevingenjörskurs / start 1905

1905 utfärdade direktör Edström i april det första tillkännagivandet om inrättandet av en tvåårig avlönad elevkurs vid ASEA för elektriska ingenjörer.

”Densamma omfattar under det första året arbete i våra verkstäders olika avdelningar samt under andra året arbete i provrummet, å konstruktionsavdelningen, ritkontoret och affärskontoret”.

Årskurs 1908: Sittande – från v.:ggberg – Eriksson – Wickström – Eklöf.

Stående: Landstedt – Beijer – Holmström – Lundgren – Dahlman – Theler – Hellfast – O Carlsson – Fürstenberg – Köhlin - Sundqvist

Mer om ASEA:s elevkurs

För att de "nybakade ingenjörerna" skulle komma in i föreningslivet – i fortbildningen – betalade ASEA medlemsavgiften för ingenjörseleverna. Detta var en sed in på andra halvan av 1900-talet.

I Cirkulär nr. 231 av 31 maj 1908 – upprop till fjärde elevkursen för elektriska- och mekaniska ingenjörer:

"Lönen är 10 öre per timma under första, 15 öre under andra, 20 öre tredje, 25 öre fjärde halvåret. De närmast föregående åren har ett femtontal elever antagits till den elektriska kursen och ett par till den mekaniska."

1928: ASEAs elevkurs för ingenjörer: 2-årig för elever från Chalmers och KTH – 3 årig för elever från Statens Elektrotekniska Fackskola (Västerås). Ersättning första året: 25 öre per timma – för andra och tredje året: 200 resp. 150 kronor per månad

ASEAs TIDNING

Första numret utkom 1909 – på förslag av Sigfrid Edström. Tidningen kommer att byta namn genom åren. I början är det endast internt material, men ju längre tiden går kommer man att vända sig även till utomstående – till sina kunder.

1909	ASEAs EGEN TIDNING			Organ för Elektriska Klubben, Västerås och A. S. E. As Tjänstemannaförening i Stockholm.	
Årg. 1	Ansvarig utgivare: J. S. EDSTRÖM, Västerås.	Jan. 1909.	Utkommer en gång i månaden. Prenumeration hos utgivaren.	N:o 1	

Statens Elektrotekniska Fackskola – start 1919-1955

**Startar 1919. En två-årig starkströmsteknisk utbildning.
Bedrev sin utbildning i delar av det som nu är "Växthuset".**

**Redan 1912 hade förslag kommit att ersätta de dåvarande tekniska elementarskolorna med mera specialinriktade fackskolor.
I 1918-års statsverksproposition hade föreslagits en fackskola i Västerås**

**Det startades redan 1917 en skola med namnet Tekniska skolan.
Första året tog man in 41 elever – 35 ordinarie med en medelålder på 20 år
–
9 specialelever med medelåldern 25 år.**

Skolan "var planerad som 4-årig; först två aftonklasser, där eleverna på dagtid arbetade på någon mekanisk eller elektrisk verkstad – varpå följde två klasser med heldagsstudier.

1919 – när man startade – hade Tekniska skolan följande avdelningar:

- A – Tekniska Fackskolan**
- B – Byggmästarskola**
- C – Yrkesskola för elektrotekniker**
- D – Yrkesskola för mekanister**
- E – Lärlingsskolor**
- F – Söndags- och aftonskola**
- G – Zimmermanska slöjdskolan**

Som i många ärenden var Sigfrid Edström en ev påskyndarna till den Elektrotekniska Fackskolan – ett sätt att få ingenjörer till den växande kraftindustrin.

1918 ingick i styrelsen följande personer:

**Domprosten Fr. Fåhreus, ordf
Professor Arvid Lindström, v. ordf.
Direktör Sigfrid Edström
Direktör Erik Falk (Metallverken)
Handlanden K. Kättström**

**Som rektor då – och många år för Statens Elektrotekniska Fackskola –
Sven Elvius, en f.d. ASEA ingenjör.**

**1917 28/6 - En elektroteknisk fackskola börjar i höst här i staden.
En förberedande kurs till denna anordnas i juli-augusti.**

Skolan "var planerad som 4-årig; först två aftonklasser, där eleverna på dagtid arbetade på någon mekanisk eller elektrisk verkstad – varpå följde två klasser med heldagsstudier.

Foto: från Stadsarkivets gömmor

I mitten på 1950-talet kommer en av många skolreformer. Tekniska Fackskolan blir nu ett tekniskt gymnasium. Man får fler inriktningar: utom el, även maskin, tele och kemi. Samtidigt bygger man ut skolan till det utseende den har idag.

*Foto: från Stadsarkivets gömmor
Från tidig årgång*

Foto: Karl Axel Jacobsson
Laboration i källaren – 1954 / Karl Axel Jacobsson – Curt Andersson
Jan Johansson – Holger Karlsson – Per-Erik Fernlund

*Charles M-son Gewertz -
legendarisk lektor vid Statens
Elektroteknisk fackskola under
perioden 1945-1955 /c:a.*

*Kom till Västerås efter att under
andra världskriget ha varit
professor i Bangkok i dåvarande
Siam.*

*Åkte omkring i en "amerikanare"
- en Buick / -
en gåva av kungen av Siam.*

*Bilden tagen när avslutningsklass
1954 är ute på sin stora resa -
varade en vecka.*

*Det året besöktes bl.a. Cloetta -
STAL i Finspång - olika kraftverk
- Motala verkstad - textilfabrik i
Norrköping m.fl.*

*Foto:
Karl Axel Jacobsson*

.Tekniska gymnasiet får fler inriktningar: utom el, även maskin, tele och kemi.

Samtidigt bygger man ut skolan till det utseende den har idag.

I slutet på 1960-talet får skolan ett nytt namn: Zimmermanska skolan, efter donatorn / apotekaren Christian Maurits Zimmerman, som lagt grunden till Tekniska Skolan via sitt testamente –en avsättning till en "slöjdeskola".

På 1980-talets början blev "Zimmermanska skolan för trång" – man flyttade till Wallby – till Wenströmska gymnasiet. In i de gamla lokalerna kom först Mälardalens Högskola under sin uppbyggnadsfas, sedan blev det kulturskolan under namnet Växthuset.

Anm:

Även andra tekniska skolor som Chalmers och KTH började som slöjdeskolor.

Under de första åren hade föreningen vid flera tillfällen givit impulser och uppslag, tagit hand om och utrett frågor, som varit av stor betydelse för såväl staden som landet i sin helhet, och många var de remisser som hänsköts till föreningen för bedömande både från stadens myndigheter, K. Maj:t. Kommerskollegium och Kungl. Kommittéer.

Höstmötet – i oktober – kom och mer att anta mera högtidliga former, beroende på att då infann sig i större utsträckning även medlemmarna från bruken och kringliggande städer. Inga andra större träffar konkurrerade på hösten – läs nedan. Detta var upptakten till Arosmässan, som hölls officiellt första gången den 12 oktober 1907. "Tanken upptogs av brukpatronen L U Lingberg på Kolswa. Efter någon tid beslöts på förslag av lantbruksingeniör A V Nordin, att det så tillkomna stora höstmötet skulle kallas Arosmässan och återkomma varje år. Ett förslag, att det skulle bära det gamla namnet Morsmässa, hade framförts av föreningens dåvarande sekreterare ing. Harald Håkansson. Mötet avslutades alltid med en middag.

Man diskuterade:

- Förslag till stadgar för Sveriges Tekniska Föreningars Centralorganisation
- Föredrag av apotekare H Beyer "om bröderna Lumières nya autokromförfarande vid fotografering i färger"
- Besågs nya Stadshuset under ledning av arkitekt E Hahr
- Förevisades bilder från Buenos Ayres, tillställda föreningen av ingenjör R Wikander.

Om "Arosmässan och Morsmässa" av rektor Sven Elvius vid Elektrotekniska Fackskolan i Västerås. Utdrag ur festskrift från föreningens 25-årsjubileum.

"I sitt 1754 i Västerås utgivna arbete "Beskrivning öfver Wästmanland med sina Städer, Häradar och Socknar" säger salpetersjuderinspektören Olof Grau på tal om Västerås stads privilegier följande angående den namnkunniga Morsmässa-marknaden: Morsmässa var en av de större Fester som i Påfwiska tiderna alltid firades den dagen / 8 september och är kallad Wåra fru Födslo dagh. Morsmässa (Mårmässa, Morsmässa) var sålunda till sitt ursprung en katolsk kyrkofest i likhet med Hindersmässa och Larsmässa i Örebro, Permässorna i Arboga och Karlstad, Olofsmässa i Köping, Pålsmässa i Hedemora m.fl. stora marknader, som antingen avtynat och dött ut eller fått en helt eller delvis ny karaktär av bergsmans- och ingenjörsmöten, såsom Fastingen i Kristinehamn och Hindersmässa i Örebro.

De båda sistnämnda infalla som bekant på vårsidan under det att Morsmässa, som ovan nämnts, var en höstmarknad. Långt fram i tiden varade den i tio dagar och var så starkt besökt att stadens borgare så fullständigt uthyrde sina bostäder, att läroverket därunder stängdes. Morsmässans betydelse i riket för övrigt framgår även av följande passus i Stockholms Tankebok för år 1525, som ger intrycket av att man dragit man ur huse, Medan folket var till Westerås om Morsmässa, vart elden lös östantill.

Under många år kom ledande regeringsmedlemmar hit för att höra de ledande industrimännen i viktiga frågor samt även delge dessa sina egna synpunkter inför kommande statsverkspropositioner.

Arosmässa var sedan ända fram till ASEA blev ABB - årets viktigaste händelse. Hit kom företrädare för riksdag och regering, från olika myndigheter och storföretagen – hit kom TV under många år och gjorde reportage – liksom de stora tidningsdrakarna.

I början av 2000-talet gick de båda föreningarna Elektriska Klubben och Tekniska Föreningen samman, då man hade ungefär samma programutbud.

Arosmässa 1917

- Elektrotechnische Zeitschrift
- American Institute of Electrical Engineering
- General Electric Review
- VDI
- The Electrical World
- The Electrical World and Engineer
- The Electrical Journal
- Machinery
- BBC Mitteilungen
- Siemens Zeitschrift

Sigfrid Edström köpte även in andra böcker till företagets anställda - typexempel:

Biblioteket

För A.S.E.A.'s bibliotek har undertecknad inköpt ett hundratal nya böcker. Bland vilka märkas Uppfinnarnas bok, Fryxells Stora Svenska Historia, Världshistorien, Historiska läseböcker, romaner av Cooper, Dumas m.fl. Böckernas finnas till utlåning före jul och inbjuda till angenäm läsning under julferien.

Västerås den 14 dec 1911

J.S Edström

Tekniska Föreningen / 1898

"Tekniska Föreningen i Västerås konstituerades den 26 februari 1898 vid ett sammanträde å Gamla Stadshuset på inbjudan av direktör Göran Wenström, ingenjörerna Kristoffer Bladin, Robert Dahlander, Arvid Lindström och E K Petterson, samtliga i Västerås.

Föreningens ändamål avsåg att utgöra ett samband mellan i Västmanlands län och omnejd boende personer, som praktiskt och teoretiskt idkade teknisk verksamhet."

Vid första sammanträdet valdes styrelse och – man utsåg följande personer.

Direktör G Wenström, Västerås, ordförande

Lantbruksingenjör A V Nordin, Västerås, v. ordförande

Ingenjör A Lindström, Västerås, sekreterare och skattmästare

Ingenjör G Hallström, Köping

Disponent S Amilon, Hallstahammar

Till suppleanter valdes:

Ingenjör K Bladin, Västerås, klubbmästare

Baningenjör J Plantin, Västerås

Vid det konstituerande mötet fick styrelsen i uppdrag att till nästkommande möte inkomma med förslag till stadgar. Det gjorde man – förslaget presenterades och godtogs den 2 april 1898.

Fram till 25-års-jubiléet 1923 hade man haft 176 sammanträden – i snitt 7 möten per år – vilket i stort ännu gäller för föreningen – föredrag blandat med studiebesök.

Redan den 18 april 1903 – samma år som Sigfrid Edström kommer till Västerås – men inte tillträtt som Vd, väljs han in i styrelsen – väljs till ordförande i föreningen den 12 september – sitter sedan om ordförande till 1933, då han slutar som Vd för ASEA

Styrelsen i Tekniska Föreningen 1923

Med den styrelsebesättning som föreningen hade, var det kanske inte så konstigt att föreningen fick – för en förening – ovanliga uppdrag – uppdrag man inte har idag.

- 1955 Transistorer och deras tillämpning
- 1978 En "Nobelföreläsning" av Glenn T Seaborg
- 1999 Man ordnar en utställning tillsammans med Tekniska Museet: " i ABB Forum – "Transistorn 50 år"

I utbildningssyfte tryckte man under åren även upp en del böcker – typexempel:

- 1931 Förslag till Svensk Elektroteknisk Ordlista
- 1942 Elektron- och jonrör och deras användning inom kraftindustrin.
- 1944 Moderna tillverkningsmetoder

Foto: ABB arkiv / Z 1858

Intresserade åhörare vid ett av många föredrag
i lokalerna i Lilla Westmannia

Man har egna klubblokaler

1898 Nu byggs "Elektriska Folkets Hus" – innehållande matsalar för tjänstemän och arbetare, samlingssal och bibliotek

1920 Under senare hälften av året flyttar man in i ASEA's nyinredda klubblokal, Nedre Trådgårdsgatan 8. Lokalerna innehåller en föreläsningssal för 100 personer samt tre klubbbrunnar. För klubbens bibliotek finns ett särskilt bokskaåp.

1925 Asea's nya klubblokaler – som även Elektriska Klubben använder – invigs. "De äro belägna efter Kopparbergsvägen med ingång från Munkgatan 4. Lokalerna äro öppna alla dagar mellan 12-1 och 5-9 utom lördagar då tiden äro 3-9 och söndagar 1-3. Här finns också klubbens tekniska bibliotek. Klubben har ju också en egen bibliotikarie".

Från 1920 samarbetade man med Ingeniörsvetenskapsakademin i Stockholm.

Man har ett eget bibliotek / man prenumererar på olika tidskrifter / man tillsätter redan 1911 en egen "bibliotikarie"

Redan från början började man bygga upp ett eget bibliotek. De böcker som man prenumererade på var bl.a.: Teknisk Tidskrift, Verkstäderna, Elektrotechnische Zeitschrift, General Electric Review, Journal of AIEE / American Institute of Electrical Engineering.

Troligen har Elektriska klubbens bibliotek senare överlämnats till Statens Elektrotekniska Fackskola. När denna skolas efterträdare – Tekniska gymnasiet / Zimmermanska skolan - flyttade till Wallby och blev Wenströmska gymnasiet, så hamnade många äldre böcker i skolans "arkiv i källaren" där de legat tills 2004 - då det flyttades över till Ångkraftverket för att ingå i en samlad dokumentation "över äldre tider" - tillsammans med Ångkraftverkets egen dokumentation. Böckerna äro nu återbördade till ABB:s Historiska Arkiv.

Bläddrar man i dessa gamla böcker finner man nämligen Ernst Danielssons namnteckning i en del av dem. Någon bok kommer också från General Electrics bibliotek i USA (där Danielsson arbetade 1890-92).

Även Arvid Lindström finns representerad bland böckerna.

De böcker som nu finns bevarade i inbunden form äro:

- Tidkrift för byggnadskonst och Ingeniörsvetenskap
- Teknisk Tidskrift

Från 1909 – när ASEAs EGEN TIDNING kommer ut för första gången, - blir tidningen organ för bl.a. Elektriska Klubben. Här annonseras möten – här hittar man föreningsreportage

Denna vinjett fanns kvar t. o. m. 1923 – sen blev det endast
”ASEA’s TIDNING”

Föreningen hade även bra kontakt med Teknisk Tidskrift, där många referat om klubbens föredrag finns att läsa – speciellt från de tidiga åren.

Elektriska klubben som ”lärosäte”

”De första 50-åren” är det mycket invävd utbildning i både föredrag och studiebesök. Vi gör ett litet axplock från de första åren:

1906 Klubben ordnar en kurs i teoretisk elektroteknik jämsides med och oberoende av föredragen.
”Deltagarna i ofvannämnda kurs skulle per bevistat sammanträde till klubben erlagga 25 öre, hvarjämte klubben betalade föreläsaren 5:50 per gång”.

1908 Utöver ordinarie föredrag har ing. Emil Alm hållit en föreläsningsserie om: ”Beräkning av induktionsmotorer” – omfattande ett 20-tal föreläsningar.

1909 Om leveransavtal
Om apparater och anordningar för 50 000 volt och däröver
Några jämförelser mellan engelsk och svensk praxis vid instrumenteringar

1910 Elektricitetens användning i jordbruket
Elektriska kranar
Elektricitetens användning i hushållet. Till mötet är även klubbens damer inbjudna.

1911 100 000 volts anläggningar i Amerika

1912 Hastighetsreglering vid trefasmotorer
Riksgränsbanans elektrifiering
ASEA’s export
Elektriska ugnar
Möjligheterna för elektrifiering av guldgruvorna i Västafrika
1913 Saltsjöbanans elektrifiering
Allmänna Svenskas hisstillverkning

1914 Intryck från en studieresa i Norra Amerika

Från senare datum:

1942 Föreläsningsserie i fyra delar om elektron- och jonror.

1944 Elektriska Klubben inleder året med en stor – fem veckor lång föredragsserie – om Moderna tillverkningsmetoder, avsett främst för konstruktörer och ritare. Även icke medlemmar var inbjudna. Den normala klubblokalen blev för trång så man hyrde in sig i högre allmänna läroverkets aula. Varje möte samlade mellan 250-350 deltagare. Man tryckte även upp föredragsserien om ”Moderna tillverkningsmetoder”.

1947 Kraftöverföring med högspänd likström

1954 Likströmsöverföringen till Gotland
Utvecklingstendenser inom ångtekniken i USA